

A lovaskultúrát gazdagító Flandorffer Tamásra emlékezünk

1992-ben, 73 éves korában távozott körünkől Flandorffer Tamás huszárszázados, lóverseny szakember, lovas idegenforgalmunk megalapítója, szakíró és sokak példaképe.

Gyermekkoromból emlékszem egy ritkán hallott népi bölcseletre: „**Van egy nagy hibája, hogy nincs hibája!**”. Kevesekről, az ideális példaképről mondták a kortársak és nem az utókor, irigyelve az egyfajta emberi jellemet, a makulátlan tisztességet, a szakmai hozzáértést, a feladatmegoldó képességet, a sikeren osztozó tulajdonságot, a vonzó modort egyidejűleg birtokló emberről.

A csikorgás természetrajzában fogant és fejlődött lóversenyzés világában találkoztam, és évekig munkatársi viszonyban dolgozhattam én is **egy „egyhibájú” emberrel, Flandorffer Tamással, akinek nem volt hibája.**

A megbecsült és módos soproni patríciust, a földbirtokos lovag-Flandorffer család másodszüllött férfi sarjaként – törvényszerűen – a katonai pályára sodorta az élet, ahol huszáralapokkal megjárta a csatatereket. A nagy változások ellenére, **makulátlan jellemmel talált új, alkotó feladatokat, mindvégig a ló társaságában.**

Vázlatos életút egy évezredvég gerinc-sanyargató évtizedeiből

Karpaszományos tiszthelyettes 1939-ben a Ludovika Akadémián, hadnaggyá avatták 1940-ben. Városának huszárezredében, a Nádasdy, illetve a 3. huszárezredben szakaszparancsnok Munkácson, majd Nagyváradon, és részt vett a délvidéki hadműveletekben 1941-ben. Ugyanebben az évben frontszolgálatos felderítő járőrparancsnok Ukrajnában. Rohamtanfolyamon vesz részt Orgoványban 1942-ben. 1943-ban az alagi Honvéd Versenyistállóban **versenylovas**. Ugyanebben az évben előléptetik főhadnaggyá. Ekkor Lovagló- és Hajtótanárképző Iskolába jár **Örkénytáborban**, melynek elvégzése után újra az alagi Honvéd Versenyistálló lovasa lett. Ekkor határozta el, hogy a háború után **életét a telivérrrel és a lóversenyzéssel fogja összekötni.**

1944 nyarán az 1. huszárhadosztály 3. huszárezredének kötelékében harcolt a Prypec-i mocsaraknál, majd ősszel a Duna-Tisza közén. Harci sebesülést szenvedett 1944 késő őszén, majd kórházvonattal az ausztriai Knittenfeldbe szállították. Hazatérése után Szombathelyen igazolták, 1945. december 18-án. Továbbszolgált a hadseregben és közreműködött a **honvédségi versenystálló felállításában**. A háború után, 1946. június 7-én megtartott első galoppverseny első futamában **Fella nevű lovon, tisztársaival avatta fel a megújult pályát**. Versenyzett és közreműködött a **Magyar Lovar Egylet alagi ménésének** felállításában. 1947. december 15-én századosná léptették elő, de hamarosan megvált a honvédségtől, és a **Versenylótenyésztő Vállalat alagi állami ménésének vezetője** lett.

Dolgozott a galopp versenytitkárságon, közreműködött a Mezőgazdasági Múzeum lótenyésztési kiállításának megszervezésében 1952 és 1953 között. Majd a lóversenyzés belső átszervezése során a **Lósport Vállalat alagi istálló csoportjának vezetője** lett. Munkástanácsi tagsága miatt elbocsátották 1956-ban, és fizikai munkásként dolgozott tovább egy kisipari szövetkezet paszomány készítőjeként. 1961-ben az Országos Lótenyésztési Igazgatóság javaslatára, az IBUSZ Rt. alkalmazásában **alapító szervezője lett a magyarországi lovasturizmusnak**. Majd az újjáalakult Magyar Lóverseny Vállalat versenytitkárának nevezték ki 1972-ben. 60 éves korában, **1979-ben nyugállományba vonult**.

Flandorffer Tamás **számos írásával is gazdagította a lovaskultúrát**. Társszerzője volt az Ernst J. Fehér D. Ócsag I. által szerkesztett „Magyar lovaskönyv” (Bp. 1988.) című munkának. Kiemelkedő kézikönyve, a szakmaalapozáshoz mindmáig a leghasznosabb mű a „Ló és lovaglás” (Bp. 1985.), társszerkesztésben jelent meg, melyben Seeger Ferenc illusztrációit magyarázva, szinte A-tól Z-ig teljes **kapazkodót nyújt a kezdő és haladottabb lovasnak**. Alapigazsággként hangsúlyozza: „A lovaglás egyik fontos tényezője a ló mozgását harmonikusan követő szilárd, a ló egyensúlyához igazodó ülés. A ló ugyanis természetből fogva egyensúlyban mozog, testének terhet négy lábán, a jármódnak megfelelően megosztja. Ezt a természetes egyensúlyt bontja meg a lovas súlya azzal, hogy a ló elejét jobban megterheli. Ezért a belovaglás, **az idomítás célja, hogy a ló lovassal a hátán ugyanolyan egyensúlyban mozogjon, mintha lovas nem is ülne rajta**.” Ez a munkája lengyel nyelven is megjelent.

Flandorffer Tamás emlékét őrzi az általa kezdeményezett, majd elnökölt Alapítvány, mely életre hívta és gondozta a Nádasy Tamás Huszár Múzeumot Sárváron, valamint az évente kiemelt ünnepélyességgel szervezett Derby-napok flieger versenye, melyet **Flandorffer Tamás Emlékversenynek** neveznek.

Végül, szubjektív mondatokkal rögzítenek egyéni emlékképeket Flandorffer Tamásról, **egykori munkatársai**.

Babochay György: Szinte beleszülettem a Flandorffer család ismeretségi körébe, miután apám 1934-ben, mint elsőéves ludovikás, Sopronban töltötte csapatbiztonsági gyakorlatát. Az akkori társasági élet meghatározó szereplője Flandorffer Ignác országgyűlési képviselő igyekezett fiait mielőbb a 3. Nádasy huszárezred lovardakiképzésébe és társasági életébe bevezetni, s azt megszerettetni.

Másodszor 1950 tavaszán találkoztunk, amikor az Alagi Lóverseny Vállalat telivér ménese éléről apám váltotta Tamás bátyámat. Harmadik találkozásunk, már az ő IBUSZ korszakára esik. 1966-ban, közbenjárásával megbízták a Lótenyésztési Igazgatóság és az IBUSZ közös üzemeltetésű tihanyi lovasiskolájának vezetésével. Az ott töltött két idényem elegendő referencia lehetett, hogy megbízott több országjáró lovastúra vezetésével.

Újabb találkozási pontunk már a 70-es évekre esett. Ő versenytitkár, én pedig a szenttamási ménés vezetője voltam. **Együttműködésünk felhőtlen volt, már csak azért is, mert akkoriban ménésünk a futtatások élénjárója volt**. Legutolsó közös ténykedésünk 1983-1992 évekre esett, a sárvári Huszár Múzeum Baráti Körének megalapításánál és működtetésénél, melynek ügyvezetői tisztségét családilag megtartotta. A múzeum folyosóján elhelyezett emléktáblánál a 2012. évi közgyűlésünk alkalmával, Alice és Orsolya leányai jelenlétével koszorúztunk.

Ernst József: Közvetlenségével, **nyugalmat sugárzó egyéniségével azonnal a legbensőségesebb kapcsolatot tudta megteremteni** munkatársaival, vezetőivel, partnereivel, s környezetében mindenki úgy érezte, hogy kölcsönös belső kapoccsal, bizalommal kötődnek egymáshoz, amit az idő sem fakít meg. Szakmai problémákkal, diszkréciót kívánó kétségekkel bátran fordulhatott hozzá bárki, s humorral telített, derűs bölcsességével mindig segítséget nyújtott. A szó legjobb értelmében vett úriember volt!

Dr. Gaál Szabolcs: A ló- és lovassport a kisujjában volt. A szakmából, bajtársiasságból és emberségből egyaránt sokat tanultunk tőle. Az emberi kapcsolatteremtésnek és ápolásnak igazi művésze volt. Egy mondat mindennél többet árul el: **Flandorffer Tamást mindenki szerette** és nem volt ellensége!

2014.11.03. Írta: Váczi Ernő